

alleen willen
onderwerpelijk",
ómen geschoon-
p non-activiteit

ken voor wel-
gen, b.v. voor
des eeuwigen
e nog — bui-
igde" waarvan
spreekt — nog

het geloof dat
men hoopt en
ziel".
ken voor de
we in dit leven
orden?

en, als we op-
len verkeerden
en, maar van

making voor-
waardigmaking
in onzen Heere
de Schrift ons
ie in Christus
noemt.

alle vrucht des
loeiend uit den
el — dan zal
vangene onzen
ijl er voor ons
dijging of zelf-

ds we ons door
g, zelfs van het
het voortkomen,
d voor te dan-
len om de vlok-
s een kind, dat
voor hun ge-
vuile handen
kten.

zich door het
at weerhouden
les Geestes is,
eenmaal weer

making, omdat
De rechtvaar-
niet alleen toe
zonde die de
rt en bevlekt.
et laten. 'k Doe
n God wél te

kruisen en af-
van goud en
eden als annu-
ragen. Moanik-
corporaties ne-
aren, steden en
en vlaggen en
eren voegen bij

en in gebruik,
gebrucht.

kruis gehouden,
tijde van Chry-
het jaar 100,
emd en de he-
tig en talrijker
daarvan zelfs
goeden Vrijdag
tussen en knie-
bruik bestond,
d te verbergen
er uit te voor-

kruisverhooging
genoemd; hier
loatersche kerk
den vastentijd
d gevierd. Het
denning te mid-
zen der vasten-
van werd met
„Gelijk de rei-
veg moeten af-
geput zijn, als
rijk loof aan-
leggen en uit-
erige deel van
nidden in den
n de loopbaan
rengende kruis-
kking biedt en
den verderen
des levens en
midden in den
bben onze va-
en heiligen vas-

en worden het
eld van Chris-

danken voor zijn natuurlijke gaven, maar Hem
voor zijn zooveel kostelijker geestelijke weldaden
den dank te onthouden, onder ons ernstig be-
streden worde.

U.

F.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Evangelisatie-motieven uit de werken van
Mevrouw Bosboom-Toussaint.

IV.

Wanneer op een weg des avonds alleen maar
op de hoeken een lantaarn brandt, blijft het
er toch vrij donker, maar als op geregel-
den afstand vele lantaarns branden, vult het
licht van de eens lantaarn dat van de andere
aan, en is heel de weg helder verlicht. Dit geldt
ook van het werk der Evangelisatie. Het getal der
ijverige en getrouwe arbeiders is hier o zoo klein;
ook is veel te gering het getal der belijders, die
overal vrijmoedig voor den Naam en de eere Gods
durven opkomen: in den trein, op de tram, op
de beurs. Wanneer hierop wordt gewezen, hoort
gij allerlei bedenkingen, waarvan de meeste echter
geen steek houden. Wie zegt, dat hij er geen vrij-
moedigheid en geen bekwaamheid toe bezit, zal
meestal beschaamd gemaakt worden door de vraag,
of hij er de hooge roeping en den duren plicht
wel ernstig toe gevoelt.

Vooral bij dat onopzettelijk getuigen in het dage-
lijksch leven komt het allereerst aan op ernst en
getrouwheid. Hier moet men allermint de allures
aannemen van een halven rechercheur, of drie-
kwart domine spelen. Wie zóó optreedt zal zeker be-
spottung en afkeerigheid ondervinden. Bij dat on-
opzettelijk evangeliseeren is een enkele rake op-
merking, een enkele snedige vraag, een enkele
ernstige wenk het beste materiaal. Men behoeft
daarop zich niet vooraf te spitsen en te vermoeden.
Wie den Heere bidt om de leiding des Heiligen
Geestes, hem zal het menigmaal gegeven worden,
als dien Syriër in eenvoudigheid een pijl te schiet-
ten, 1 Koningen 22:34. Menigmaal zonder dat hij
zelf er iets van bemerkt, zal de Heer er Zijn zegen
over gebieden.

Als wij op den weg elkaar groeten en belangstel-
lend naar den welstand vragen, neemt dat immers
ook niet veel tijd in beslag. Evangelisatie is te ver-
gelijken bij het medicijn, dat aan den kranke wordt

toegediend. Daarvan is de dosis nooit groot, maar
het gehalte is krachtig. In den dienst des Woords
echter wordt brood gereikt tot voeding en onderhou-
ding van 't geestelijk leven. Evangelisatie wil de ar-
senij van den grooten Medicijnmeester brengen tot
wie geestelijk in diepen jammer zich bevinden. Een
enkel woord, een simpele vraag zal hier dikwijls
de kracht oefenen van een prikkel en een nagel.
Als wij 'smorgens van huis naar ons werk gaan,
zij het onze bede, dat de Heere ons ondersteune
door een gewilligen en vrijmoedigen geest, opdat wij
te rechter tijd en op de rechte wijze mogen spreken
tot degenen, die Hij ons dien dag op onzen weg
zal doen ontmoeten. Wij zeggen niet te veel, als
wij meenen, dat dit al te zelden wordt gevonden.

Ook het opzettelijke Evangelisatie-werk lijdt ern-
stig aan bleekzucht en bloedarmoede. Tot o zoo-
velen zou de Heere óók in onzen jammertijd d
de vraag kunnen richten: „Wat staat gij ledig
op de markt?" In het geestelijke is rentenieren
een volstrekt ongeoorloofd bestaan.

Mevrouw Bosboom heeft op beschamende wijze
getoond, een diep besef te hebben van de verant-
woordelijkheid, die, in het stuk der belijdenis van
Christus met woord en daad, op elk Christen
rust. Werkloosheid is de ontzettende plaag van
dezen tijd; door allen en overal wordt er druk
over gesproken. Het gebrek aan verantwoordelijk-
heidsbesef is de oorzaak der diep treurige werk-
loosheid van o zooveelen ten aanzien van de komst
van het Godsrijk. Moge het bespreken van eenige
Evangelisatie-motieven uit de geschriften van Me-
vrouw Bosboom gezegend worden tot opscherping
van den ijver, en alzoo dienst doen tot de meest
zegenrijke werkverschaffing. De invloed der Chris-
telijke persoonlijkheid is door den levendmakenden
Geest Gods een sterk regeneratieve kracht.

De vele lauwen en tragen in de Kerk des Heeren
mogen wel eens nadenken over het treffend woord
van wijlen J. v. 'tLindenhout: „Wij kunnen ons
geen smart en tranen denken in den hemel, tenzij
daarover, dat wij hier op aarde nog niet meer voor
den Heere gedaan hebben. Laat ons daarom allen
arbeiten terwijl het nog dag is."*)

Met name al onze jonge belijders en belijderessen
spreekt het leven en de arbeid van Mevrouw Bos-
boom-Toussaint zoo veelzeggend toe.

„Ik kon", zoo zegt zij, „geen vrede hebben met
de gedachte, tot niets nut te zijn, om zoo maar heen
te leven zonder een doel". Zij gevoelde „een on-
weerstaanbaren drang des gemoeds, om voor wat
anders te leven dan voor hetgeen in den regel onze
meisjes en vrouwen bezighoudt en waarmede zij
haar tijd dooden."

En zij heeft al haar uitnemende gaven aan het
hoogste en beste gewijd.

voorkoor zulke versierde kruisen gedragen. Pau-
linus van Nola, die in 431 overleed, liet er
verscheidene aanbrengen in de kerken van zijn
bisdom en zingt in een van zijn liederen den lof van
het verhevene kruis, dat omgeven is van kransen en
bloemen, dat rood is van het bloed onzes Heeren
en waarboven duiven zweven, die getuigen, dat
onschuld en zachtmoedigheid den weg vinden naar
het hemelsch koninkrijk.

Verder een verbinding van het kruis met het lam,
dat het symbool is van Christus b.v. op deze wijze,
dat het lam onder het kruis staat of het kruis
door het lam gedragen wordt.

Voorts een verbinding van het kruis met een
voorstelling van Christus b.v. in dezen vorm, dat
Christus wordt afgebeeld als een jongeling van
ideale schoonheid, die een kruis in de hand houdt.

Eindelijk een kruis met het borstbeeld van den
Heiland. Dit borstbeeld staat of aan de spits van
het kruis of waar de dwarsbalk den kruispaal
snijdt. Van dit laatste kruis tot het crucifix is
slechts één stap.

Op een concilie in 692 gehouden werd aan de
afbeelding van den gekruisigden Heiland in men-
scheijze gestalte boven de voorstelling van Christus
als een lam de voorkeur gegeven.

Ten slotte zij omtrent het crucifix nog opgemerkt,
dat er in de afbeelding van den gekruisigden
Christus onderscheid bestond.

Reeds is gebleken, dat Hij wel afgebeeld werd
met een tunica. Later werd echter de afbeelding
met een lendendoek algemeen. Ook dat aanvan-
kelijk de armen van Jezus niet uitgestrekt waren
langs den dwarsbalk. Verder, dat Zijn voeten dik-
werf op een voethout stonden.

Tevens is reeds gebleken, dat in den eersten
tijd Jezus' voeten werden afgebeeld als afzonder-
lijk vastgeklooken aan het kruis. Dat is lang zoo
gebleven. De Katharen of Albigenzen stelden den
Heiland voor met de beide voeten over elkaar ge-
legd en dus als met drie nagelen vastgehecht. Nog
in 1230 bestreed een bisschop in een strijdschrift
tegen de Albigenzen deze afbeelding en hij be-
riep zich op de algemeene traditie, volgens welke
Jezus met vier nagelen was vastgeklooken geweest
en ook hierop, dat de vier echte nagelen nog
bewaard waren gebleven, n.l. in Constantinopel,
Tarsus, Nazareth en St. Denis en dat hij zelf
op zijn reizen ze gezien en vereerd had.

Er zij hier nog op gewezen, dat in de Ooster-
sche kerk Christus aan het kruis als stervend, in de
Westersche kerk als levend werd voorgesteld. De

Wonderlijk is de providentiële leiding in haar
leven. Toen zij twintig jaar oud was, verkreeg
zij de „Acte van Algemeene Toelating tot School-
houderesse". Het volgende jaar werd zij huis-onder-
wijzeres bij de familie de Bruyn Kops te Hoorn.
Doch al was haar de bevoegdheid verleend om
onderwijs te geven, zij moest zichzelf bekennen,
voor onderwijzeres ongeschikt te zijn. „Waarheid
is", zoo schrijft zij, „dat ik alles tegen mij had:
mijn kleine gestalte, mijn leederheid van vormen,
mijn zwakke stem, mijn zenuwachtigheid en schuch-
terheid. Ik miste alles, wat kinderen imponeeren
moet. Wel had ik het geduld en het overleg, het
niet tegen hen op te geven, maar die worsteling
matte mij zoo af, dat de taak mij hoe langer hoe
meer tegenstond."*)

Gedurende haar tweejarig verblijf te Hoorn las
en vertaalde zij zooveel zij maar kon. Zóó zelfs,
dat mijnheer Kops lachend de profetie deed: „Juf-
vrouw, u wordt nog eens schrijfster". Deze voor-
spelling is op schitterende wijze vervuld.

Mevrouw Bosboom, die bij haar geboorte (zoo
uiterst teer, licht en bleek was het poppetje) voor
„levenloos" werd aangezien, heeft een letterkun-
dige loopbaan gehad van 49 jaar. „Men duizelt bijna
van den ongemeenen omvang der historische stu-
dien, van de buitengewone hoeveelheid geschied-
kundige feiten en personen, die voor langer of
korter poeze gemoed, verbeelding en verstand der
schrijfster hebben bezig gehouden".*) Geen kwel-
lingen en kwalen, geen financiële zorgen ver-
mochten haar te verhinderen haar levensdoel on-
vermoeid na te streven. En zoo is zij, die in haar
jeugd bezwaarlijk de taak als huisonderwijzeres
kon vervullen, met name door haar twintig uitge-
breide geschriften, geworden onderwijzeres in den
hoogsten en besten zin des woords van schier
heel een natie.

„De onvermoeide strijdster voor het welzijn des
Nederlandschen volks".*) Geen wonder, dat Mr
Groen van Prinsterer, blijkens de aantekeningen
zijner echtgenoot, op zijn sterfbed ten aanzien
van Mevrouw Bosboom-Toussaint nog heeft ge-
tuigd: „Niet alleen haar werken heb ik liefgehad;
ook haar zelve. Zeg haar dat."

Heemstede.

J. P. TAZELAAR.

*) J. van 't Lindenhout. Lichtstralen over mijn levensavond, blz. 133.

*) W. Wijk, Mevr. Bosboom-Toussaint, haar leven en werken voor ons Nederlandsche volk geschetst, blz. 5 en 6.

*) Dr J. ten Brink, Mevr. Bosboom beschreven, blz. 36.

*) W. Wijk, t.a.p. blz. 76.

Grieken verweten daarom de Latijnsche kerk wel,
dat zij den Heiland niet natuurlijk, maar „tegen
alle natuur" afbeelde; terwijl de Latijnen de
Grieken beschuldigden, dat zij niet een beeld had-
den van den waren Christus, die wel is gedood in
het vleesch, maar levend gemaakt door den Geest,
doch veeleer een beeld van een Antichrist.

De vereering van kruis en crucifix is echter
in de Middeleeuwen niet zonder tegenstand ge-
bleven.

Niet alleen kwam er tegenstand van de zijde
van verschillende groepen als de Paulicianen,
de Petrobrusianen, de Waldenzen en de Lollarden,
maar ook van een man als bisschop Claudius
van Turijn. Deze bisschop, die in 839 over-
leed, heeft uit alle kerken van zijn bisdom de
kruisen laten verwijderen en hij zegt tot de ve-
reerders van het kruis: „als het kruis vereerd
moet worden, omdat Christus daaraan heeft ge-
hangen, dan moeten er nog vele dingen worden
vereerd, waarmee Christus in aanraking is ge-
weest: kribben, omdat Hij als kind in een kribbe
gelegen heeft; steenen, omdat het graf, waarin Hij
gerust heeft, in een steenrots was uitgehouwen;
maagden, omdat Hij uit een maagd is geboren, ja,
ezels, want op een ezelveulen heeft Hij Zijn intocht
in Jeruzalem gehouden. Maar de Heere heeft ge-
boden Zijn kruis te dragen, niet het te vereeren en
zij, die het vereeren, doen dat juist omdat zij er
voor terugdeinzen het kruis op te nemen en te
dragen."

Hij werd echter in meer dan één geschrift be-
streden. In betrekking tot hetgeen hij van het
ezelveulen van Christus zeide werd door een dier
bestrijders opgemerkt, dat er wel door kruisen
talrijke wonderen waren gewerkt, maar dat er geen
wonderen van Christus' ezel bekend zijn. En door
een ander, dat Paulus niet in den ezel, maar
wel in het kruis van Christus roemt.

Eindelijk verdient het nog opmerking, dat in den
beeldenstrijd de tegenstanders der beelden zich
wel tegen het crucifix, maar niet tegen het eenvoudige
kruisbeeld verzet hebben.

De felle tegenstander der beelden, keizer Leo
de Isauriër liet in 780 het Christusbeeld bo-
ven de poort van het paleis te Constantinopel
verbrijzelen, maar er een kruis voor in de plaats
zetten.

J. THUIS.